

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet bátra a 24. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délel. Ára évnegyedre 3 ft. o. é.

Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

A nyilvántartási cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési díj

a

K. KÖZLÖNY

ápril-juniusi folyamára.

Egészévre	12 forint.
Félévre	6 „
Évnegyedre	3 „

Az előfizetési pénz kiadó Stein János középutcai könyvkereskedésébe küldendő, hol a megrendelt példány pontos megküldéséről intézkedve van.

Kolozsvár deficitje.

II.

(B.) Közelebbi cikkünkben elmondtuk az 1865-iki költségvetésben foglalt bevételekre vonatkozó észrevételeinket, most tekintünk végig a kiadások rovatain.

Itt újból kénytelenek vagyunk megemlíteni, miszerint a részletezés némely rovatoknál itt is mellőzve van s ennél fogva, mi, kik az ilyenmü költségvetések összeállításában járatosok vagyunk, e rovatokból alig vagyunk képesek magunkat tájékoztatni. Annyit azonban bátrak vagyunk állítani, miszerint az adófizető polgárság megnyugtatóra szolgált volna, ha nem csak azt olvashatna volna a kiadások rovataiban, hogy miibe kerül a közigazgatás, igazságszolgáltatás, hanem azt is, hogy hány, micsoda állomások s mekkora fizetéssel ellátva vannak beállítva; hasonlóképpen óhajtaná mindenki tudni, micsoda építkezések s miért szükségesek ez éven. Igen, mert Kolozsvár városa adófizető polgárai mindig készek a város érdekében állodozni, de jogosítva érzik magokat a kiadások részletes kimutatását megkívánni az illetőktől.

Egy ily részletes költségvetés közrebocsátása pár órával több idejét vette volna igénybe az illetőnek, de a fáradságot a közméltányság bővön jutalmazta volna.

Nó de, ne áldozzunk a nyilvánosságról, mert a burocracia korszakában élünk, ennek befolyásától a város ügyeit vezető testület sem menekülhet; azért elégedjünk meg azzal, hogy az 1865-diki költségvetés úgy a hogy közre lett bocsátva.

Az 1865-iki költségvetés szerint a város összes kiadásai tettek 133,842 ft 83 $\frac{1}{2}$ krt. Az 1864-iki költségvetés szerint pedig 126,084 ft 11 $\frac{1}{2}$ kr., s ez éven a kiadások tesznek összesen 154,203 ft 46 $\frac{1}{2}$ kr., s így ezen éven a kiadások többre mennek 20,360 ft 27 $\frac{3}{4}$ krral mint 1864-ben, s 28,119 ft 35 krral többre mint 1863-ben.

A kiadások ezen nagy felszökkenésének, a mint most cikkünkben érintők, legfőbb alapja magában a burocraticus rendszerben feltalálható, s ennyiben a községtanácsnak erejét felülmuta e bajon segíteni; de talán mégis lehetséges lett volna némely kiadásokat mellőzni vagy legalább alább szállítani, mlg másokban, mint p. o. a világításban helytelen a gazdálkodás.

A legelső rovat szerint a tavalyi évről hátra maradt tartozások lefizetésére 29,385 ft 67 $\frac{3}{4}$ kr szükséges.

Ily hátralékokkal, fájdalom, a régibb költségvetésekben is találkozunk, de nem akkora összegekkel mint ez éven p. o. 1864-ben e. czim alatt előfordult 6,456 ft 87 kr., s 1863-ben 11,142 ft 59 $\frac{1}{2}$ kr. Tehát a mint látszik évről évre zavartabb városunk pénzkezelése.

Az ezen rovatban elősorolt kiadások az 1864-iki költségvetésben kétségen kívül mind előfordultak s azoknak fedezésére ki kellett mutatva lenni az alapnak is; minél fogva vagy az történt, hogy tetemesen nagyobb kiadások tettek, mint a költségvetésben meg volt állítva, vagy a kiadások fedezésére határozott összegek nem folytak be a majorság-pénztárba, vagy talán az 1864-iki költségvetés bevételi rovatai üres számokat foglaltak magokban.

Az idézett rovat részleteire bátrak vagyunk megjegyezni:

a) A tiszti s szolgai fizetések kiszolgáltatásának egyik évről a másikra való halasztása, egy város tekintélyével nem megegyez-

tethető s mindenesetre bizonyos mértékig az illetők kellő függése rovására történik, s azért ez eljárást nem helyeseltetjük, habár úgy tudjuk, hogy az e pont alatt följegyzett 1,606 ft 50 $\frac{1}{2}$ kr hátraléknak legnagyobb része orator tks Simon Elek ur azon hazafias tettéből származott, miszerint ő illetőségét egy városunkat közeli-ről érdeklő hazafias célra ajánlotta fel, de az ezen felüli hátralékok, ha nem is nagy összeget képeznek, nem helyeseltetők.

b) Különböző vallásfelekezeti népiskolák tanítói fizetése czim alatt, a hátralék 3,067 forint.

Bátrak vagyunk kérdezni, van-e egy városnak szorosabb s pontosabban teljesítendő erkölcsi kötelessége, mint a népnevelés elősegítése, s midőn mi tehetősebb polgárai e városnak, a kebelünkben levő három főiskola segítségével növeltetjük gyermekeinket, nem kötelességünk-e megtennünk mindent, hogy a szegényebb sorsú polgárok számára is elegendő számú s kellőleg képzett tanítókkal ellátott népiskolák rendeztessenek s tartassanak fenn. Kérdezzük, van-e város, mely e részben szerencsésebb helyzetben volna, a midőn kebelében három főiskola s több felekezeti iskolák létezvén, csupán a népiskolákban a tanítói erő szaporításához s a meglevő tanítók fizetése javításához kell némi összeggel járulni. E meggyőződéstől vezéreltetve határozta volt meg Kolozsvár városa eskütt közönsége, miszerint a különböző népiskolák tanítói fizetése gyarapítására évenként 6,134 ft fordítottassék a majorság-pénztárból.

Ha már az említett összeg oly pontatlannal fog kiszolgáltatni ezután is mint 1863-ben, a késebb tanítói erők nem fognak vállalkozni s az említett városi segély következtében virágzásnak indult népiskolák újból régi állásukba esnek vissza.

Általában meg vagyunk győződve, hogy az említett hátralék olvasása minden miveltebb polgár keblére igen kellemetlenül hatott.

c) A d) betűi alatt író eszközök s nyomtatványok czime alatt hátralékban van a város 2,450 ft 71 krral. Szerfelett nagy összegnek hisszük ezt, de miután az 1865-iki kiadások rovataiban is találkozunk e czim alatt kiadással, akkor fogjuk e körüli nézeteket elmondani.

d) Nem tartjuk helyesnek azt is, hogy a g) betűi szerint a császári bor és hús fogyasztási adó befizetése oly rendetlenül történik, mert félünk, hogy ennek következtében majd újból a finánczok fogják ez adó nemét felhajtani, nem csekély romlására s alkalmatlanságára a polgároknak. Általában nem helyeseltetők, hogy e czim alatt felhajtott pénz a majorság-pénztárba foly be, onnan a szükség esetében más célokra fordítatik, a midőn az évi költségvetésben sem a bevételek, sem a kiadások rovataiban e tárgy, igen helyesen, elő nem fordul, annál fogva, mert e czim alatt a városi hatóság ugyszólva csak közvetítőnek tekinthető, a fenálló pénzügyigazgatóság s az egyes polgárok közt.

e) e rovat i betűje alatt az áll, hogy az 1864 dec. végéig 3673 ft 28 kr ment kamatokból a sürgőseknek kifizetésére szükséges 3,057 ft 16 kr.

Sajnos, hogy a város az 1864-dik év végével lejárt kamatokat csak 1865-ben akarja törleszteni, s akkor is nem egészen. Az ily eljárás városunk hitelét csökkenti, s már is oda szállította, hogy a midőn régebben könnyebben és olcsóbb kamattal jutott kölcsönhöz, mint bármely jóhitelű magányzó, ma már mindenki ovakodik a városnak pénzt kölcsönözni.

Most már nézzünk be a város évenként előforduló kiadásait magokba foglaló rovatokba.

E rovatokra nézve, a közrebocsátott költségvetés újból nem eléggé részletes arra, hogy azt a város régibb részletezett költségvetéseivel teljesen össze lehetne hasonlítani, s pedig éppen ezekben kellene okvetetlen levonásokat tenni, vagy legalább kimutatni mennyivel olcsóbb az alkotmányos igazgatás a burocraticus rendszernél.

Azonon összevéve a város rendes s rendkívüli kiadásait, azok tettek 1864-ben 133,842 ft 83 $\frac{1}{2}$, 1863-ben pedig 126,084 ft 11 $\frac{1}{2}$ kr., s 1865-re a költség 154,203 ft 46 $\frac{1}{2}$ krba van megállítva, vagy több ez

éven a költség 20,460 ft 52 $\frac{1}{2}$ krral, mint 1864-ben, s 28,119 ft 35 krral, mint volt 1863-ben.

Meg vagyunk győződve, miszerint annak, hogy 1864 óta ily sokkal fennebb hág-tak a város évi kiadásai, legnagyobb részben oka a burocraticus kormányzati rendszer. Mindemellert hisszük, hogy az 1865-ki kiadásokat jóval lejjebb lehetett volna szállítani, s éppen ezért a kiadások egyes rovataira is áttérünk.

Az évenként előforduló rendes kiadások rovatai közt az A. betűi alatt, a közigazgatási, törvénykezési, községi személyzet folyó évi fizetésére, a különböző vallásfelekezeti népiskolák, s a szegődötték fizetésére összesen van föltéve 48,596 ft 76 kr.

Több-e a kiadás e rovat alatt, mint a körülményekhez képest lenni kellene, a részletezés mellőzése miatt bajos volna megállítani, s alkalmasint a rendszer okozza a meny nyiben kelletlenül nagyobb.

De már a B. betűi alatti egyes tételek ellen vannak némi kifogásunk, ugyanis:

1) f. betűi alatt napidíjakra van feltéve 600 forint, a midőn 1864-ben e czim alatt 300 ft fordult elő, s 1863-ben 200 ft, tehát 300 ft-tal több, mint 1864-ben, s 400 ft-tal, mint 1863-ben.

2) Író eszközökre s nyugtatványokra van feltéve 2,000 ft, a midőn 1864-ben 500 ft, s 1863-ben 1000 ft találunk a költségvetésben, az az 1865-ben 1,500 ft-tal több a kiadás, mint volt 1863-ben.

Ez összeg még a jelen körülményekhez képest is nagynak tetszik, mert ha az állam ötszáz millió körül járó kiadásait, Kolozsvár százötven ezer körül járó évi kiadásait vesszük alapul, s a nevezett két ezer forintot az állam költségvetésébe körül-belül hat milliónak kellene e czim alatt bevezetve lenni; szóval e czim alatt lehetne legalább 1,000 forintot megtakarítani.

3) Az F. alatti vonalba a kaszármái bevételek s kiadások rovataihoz tartozik a sehol nem részletezett katonatiszti szállások pótlására szükséges összeg.

Kétségen kívül méltatlanság, hogy Kolozsvár városát, hol a katonatiszt urak magokat könnyen elláthatnák aránylag olcsó s kényelmes szállással, gyakori folyamodásai daczára, azon városok sorába tartják, melyek a katona tiszt szállásokat természetben tartoznak kiadni, ha azt az illető kívánja; de ez nem igazolja azon igen gyakran tapasztalt eljárást, hogy a város drágábban fogadja a szállásokat, mint más magános, úgy azt sem, hogy az illető tiszt uraknak illetőségüknél nagyobb szállást fogad, s hogy még a belvárosban is a drágább helyekre szorítkozik a szállás-fogadásba, ha mindjárt az illető kívánására is történik ez, mert minden lovagias emberről, s így minden katonatiszt urról föl kell tennünk, miszerint törvényszabta illetőségével megelégszik, s nem veszi rossz néven, ha az illető városi hivatal szigorúan örködik a város kiadásai felett, hogy azok által a különben is tulterhelt adózó polgárság ne terheltesse meg még erősebben.

Mi meg vagyunk győződve, hogy a rendletek megtartását e részben párosítva a méltányossággal, mégis meg lehetne gazdálkodni évenként egy pár száz forintot. Végre:

4) Az évenként előforduló nem rendszerített kiadások rovataiba hidakra, bel- és külvárosi utakra, nagyobb- és kisebbszertü építkezésekre, úgy előre nem látható rendkívüli kiadásokra van feltéve összesen 22,054 ft 20 kr.

Mi részünkrol azt hisszük, hogy sok nemü építkezésekre stb. volna szükség, és hogy ilyenmü célokra ennél nagyobb összeget is lehetne elkölteni, de a midőn ily nagy deficit mutatkozik, csak a legszükségesebb építkezéseket helyes megtenni s azokat is megnevezve, s költségvetéssel ellátva kellett volna közhírré tenni. Szóval nézetünk szerint e rovatból tetemes összeget lehetett volna kitorolni. Így p. o. az 1864-iki költségvetés 3-dik pontja f. betűje alatt látjuk, hogy ez évre 24,801 ft volt építkezésekre tervezve, de a költségvetésbe csak 8000 ft vétetett föl, s az is megnevezve, hogy a katonai löstől, és a belső malom kopadja megigazítására fog fordíttatni.

Rövidbe foglalva, meg vagyunk győ-

ződve, hogy a kiadásokat legalább 15,000-rel lejjebb lehetett volna szállítani, s így miután a mint első cikkünkben kimutattuk, hogy a deficit tizezer ft jövedelem szaporítással leszállna 61,470 ft 85 krra, ha kevesebb kiadást tennénk 15,000 forinttal, a deficit leszállna 56,470 ft 85 krra.

De miután mindemellert nagy deficit mutatkozik, jövő számunkban áttérünk a nevezett deficit fedezése módjára, és pedig nemcsak a jelen 1865-diki évet, hanem a jövődőt is tekintetbe véve.

Egyházi reform kérdések körüli nézetek.

Szabadságot veszek magamnak, mennyire ez igénybevett becses lapok hasábjain megengedhetők, egyéni véleményemet nyilvánítani azon függő egyházi reform kérdések felett, melyeknek célszerű megoldásától várja az egyház és intézményeinek gyökere és a kör-igényekhez alkalmazott megváltoztatását.

Háromszázados s anyaszentegyházunkat a küzdelmes évek hosszú sora alatt mind a tűzpróbák, mind az időviszontagságok ellen dicsőséggel megvédett egyházszervezetünk, hajdani kezdetleges alakjában, ma már a haladó korszakkal eléggé össze nem hangzóknak bizonyulván, égető szükségé vált annak az egyház fogalma és elvei szerint akként átalakítása, hogy a tulajdonképi egyházat alkotó tagok egyetemének a kormányzásnál eddig mellőzött azon nagyobb része is, mely csak távolról s ugyszólva csekély érdekkeliséggel figyelt az egyházi ügyek menetét, valahára a gyámság alól feloldoztatva ötöt illet és jogosan követelhető helyét az egyház igazgatásában elfoglalhassa; mert csak akkor lesz remélhető az egyház anyagi és szellemi emelkedését gátló nehézségek leküzdhetése akkor várható a napi kérdések körül nyilvánított időszerű nézetek gyakorlati érvényre emelése; addig minden, az egyház bajai orvoslását eszközölni törekvő célszerű, de eddig sikerre nem vezetett intézkedések csak papíron álló kegyes óhajások maradnak.

A fennebbi cél elérése végett megszabott formába öntendő kormányközegeink s az igazgatás a jogérzetre ébredt világi renddel oly mérvben megosztandó, hogy az egyház maga magát kormányozni, nem pedig kormányoztatni láttassék. Életbelítendő a több évek óta sürgetett képviseleti rendszer, mert a kormányzásnak csak e neme bír érdekeltiséget keltetni az egyháztagokban saját ügyeik iránt.

Magok a kormány élén állók ismerték fel az egyh. kormányzat képviseleti alapra fektetésének elutasíthatlan szükségességét; s miután az egyh. megyék többszörök indítványozása folytán az elv felsőbb testületeinknél is visszhangra talált, eljön fogadva fokozatos alkalmazása; minek következtében a múlt évi Kolozsvárt tartott k. zsinat 20-ik jegyzőkönyvi v. száma szerint határozatilag is intézkedett a képviselet elvének egyházmegyékbéli fogantatását illetőleg, megrendelve, hogy a jövő k. zsinatra mindegyik egyh. megye készítsen ki-mérítő tervet arról: „mi módon és minő elemekből óhajtaná az egyh. megyei testületeket képviseleti alapon úgy szerveztetni, hogy az egyházak szűkes pénztárai minél kevésbbé terheltessenek.”

E kérdés képezi az egyházmegyék által megoldandó gordiusi bogot, ez e megkezdett cikk-sorozat első tárgyát. Magából a képviselet elvéből foly, hogy az által minden elemek össze keveredése, az az a kormányzat az egyházat alkotó néposztályok mindenik rétegével megosztassék, csak egy lévén eszközölhető azon harmónia, mely a kormányzó testületeket a képviseltekkel összhangzásban tartsa. Miért is az egyházmegyeyi gyűlések képviseleti alapon szervezésével fő tekintettel kell lenni arra, hogy a r. zsinatokon minden egyes ekklesiák képviselőik által megje'enhessenek.

S miután e részben megállapodás történt, most már azon kérdés nyomul előtérbe: hogy a nagyobb és kisebb népességű egyházak által küllendő képviselők száma meghatározásánál a népességet illetőleg, mely arány legyen megállítandó? E tekintetben kisegítő szabályul lehetne venni a papválasztási szabályok 6-ik számának d. alatti pontját, mely szól az ürességbe jött lelkészt választó egyháznak a kijelölő bizottságokban képviseltetése módjáról s a képviselők számát száz családnál kevesebből álló egyházban kettőre, a száznál több családból állóban négyre határozza. E szabály az egyh. megyei képviselet megalakításakor akképp lehetne alkalmazandó: hogy a száz családnál

kevesebből álló egyházak egy- a száz vagy ennél több családból állók két, az egyház által választandó egyént küldjenek a r. zsinatokra képviselőül; kiknek megválasztásával a képpesség annyira nélkülözhetlen kellékek tekintendők ugyan, miszerint e részben kivétel csak azon egyházakban lenne megengedhető, hol a magasabb értelmiség merőben hiányzik; mivel azonban az egyház céljainak megvalósítására néz, az alsó nép-elemben igen nagy erő rejlik, az erőnek a közügyek iránti fellelegítése s mozgásba hozatala ajánlja, hogy a nép meggyőződése szerinti szabad választásában legesekélyebbnek látszó megszorítással se gátolassék. Az eddig mondottak szerint tehát, a r. zsinatok meglevő tagjaiból, u. m. a papság fő- és algonokokhoz, hozzá adandók a fenn megírt módon választott képviselők s ennyivel az egyházmegyei gyűlések képviselői alapon fektetése befejezettnek tekinthető.

A r. zsinatok ily formán keresztül vitt szervezete után azon kérdés megfogalmazása áll meg előttünk: hogy a képviselőkkel tetemesen növekedett egyh. megyei testületek miképp teljesítsék feladatukat az egyházak pénztárainak túlterhelése nélkül?

Ha a közügy érdekében rá bírnak szánni magunkat azon előre is lehangoló foglalkozásra, hogy egyházaink kimerített, üres pénztárainak megvizsgálására egynehány perczet szenteljünk a fentebbi kérdésre kielégítő feleletet aligba adhatunk. Az egyházak adómentessége korában ekkélszáink a rendelkezések alatt álló csekély alapokból, melyeknek kamatja a templomok s más középületek kitarozására fordított, megtakaríthatók annyit, hogy a tehetősebb kegyurak hozzájárultával a 10—12 év alatt egyszer kerülő r. zsinat tartós költségeit pénztárai kiübltetlen hátránya nélkül fedezhessék, ámde miután a mindent elnyelő terhes adórendszer annyira ránehezült az egyházakra is, hogy az évenként fizetni kellett különböző című adó-rovatok miatt több helyütt a hit- és erkölcs ápoló intézetek esnek áldozatul, nem bíztatók a kilátások arra néz, hogy a teljes képviselői gyűlések az egyházak költségein tartathassanak.

De nem is csak az egyházak pénztárainak kimerése vagy legalább kevésbé igénybe vétele, hanem az ügyek képviseletileg észszerűen kezelése módjának feltalálása tartozik főképp a dolog lényegére; mert hogy a teljes képviselet gyakori egybehívása az ügyek gyors elintézését késettelteti fogna, az oly kétségenkívül igazság, melynek valószínűsége felment minden további magyarázattól. Az egyházak pénztárainak kevésbé terhelése, valamint az ügyvitel könnyítése szempontjából is tehát változtatni kell magán a képviseleten. Külön választandók az ítélet alá bocsátandó ügyek a csak határozatilag eldöntendőktől s kezelhetőségük végett határozatlan kijelöléssel kettős képviselet, egy nagyobb és egy kisebb állítandó fel, meghatározván egyszersmind tiléseiknek miként tartása módját és idejét is. Például:

a nagyobb vagy teljes képviselet, melynek tagjai főleg megnevezettek, valamely központi helyre s az egyházak megterhelése nélkül, csak akkor egybehívandó midőn: a közkérdések, felsőbb leiratok, k. zsinat elébe terjesztendő indítványok s más általános közérdekű ügyek, más különben mikor tisztújítások, k. zsinati jegyzőkönyv pontjainak felolvasása, az egyház vizsgáló bizottság eljárásának bírálása és a pénztárak állásának megvizsgálása szükséglik;

a kisebb képviselet ellenben, melynek tagjai lennének a hivatali egyének kivül, a teljes képviselet által választandó egyházi- és világi egyenlő számból álló ülnökök, s mely ezen formájában alkotná az első bíróságot, vagy is az alsó egyházi törvényszéket, gyűléseit tartandó a törvényről kijelölt időközökben az eddig gyakorolt mód szerint, tárgyai lévén: a házassági perek, bűntető keresetek és kebelbeli panaszok ellátása; más, halasztást nem tűrő fontos ügyekben csak ideiglenesen, és csak a legközelebből egybehívandó teljes képviseleti gyűlésig intézkedhetvén érvényeszerűleg. E rövidebb képviseleti gyűlés az egyházak költségein tartandó, de ideje volna már ennek tartása módját is úgy intézni, hogy a papi családoknak egyéb alkalmatlanságát nem is említve 2—3 napig tartó nyugalmok felzavarása kikerültesék.

Visszatérve a kisebb képviselet tárgyaira a világiaknak a házasságok ügyeiben elegendő befolyása ellen, kifogásul hozhatatik fel: hogy mivel a házasságok megsemmisítése gyakorlat szerint az egybekötés jogával felruházott egyházi rendet illeti, a világiaknak ez ügyekben beavatkozása a papság kizárólagos jogaiba vágó világos sérelem. De az ezen oldalról támadt aggodalom csak addig tart, míg át nem értjük, hogy a képviselettel institúcióink sok részben változást szenvedendők a nélkül azonban, hogy a miatt a papság jogai veszélyeztetődjenek, vagy hogy az intézkedések az egyháziasság bélyegét magokon hordozni megszűnnének. Különben is midőn egyházi- és polgári törvényeink szerint a házassági ügyek egyházi törvényszékek elébe utasíthatnak az által csak az egyházi törvényszékeknek a polgáriak felett ez ügyekben illetősége ismertetik el, nem pedig a papság részbeni bíráskodásának kizárólagos joga; mert ez állítás sem a szentírásból, sem egyházi törvényeink-

ből nem igazolható, csak is egyetlen homályos rendelet a Helv. Conf. XXIX. F. 4-ik pontjával lehetne némileg támogatható, ha az ott említett „judices sanctissimi“ hajlandók volnának egyházi rendet érteni; míg ellenben a világi rendnek házassági perek ügyekben való befolyását a mellett, hogy egyházi törvényeink sem ellenzik, a világi gondnokoknak az egyházi rendek eddig gyakorolt vegyes bíráskodása is igazolni látszik. Ha azért a képviselettel a házasságok való ügyeiben, mint többnyire világiakat érdeklő dolgokban, laikusoknak, épp úgy mint egyekben tágabb körű befolyás biztosítását, az által az egyházi törvényszékek korántsem válnak politikai hatósággá. De legyen elég ennyi az egyházmegyei testületek képviseletéről, hogy időt nyerjünk valamit a felsőbb testületekről is szólni; melyekről azonban más alkalommal egy külön cikkben.

B. J.

Felhívás.

A magyar nemzet azon fiait iránt, kik életüket a hazáért, egyházért, a közjóért áldozták, nem szokott bádatlan lenni. Ha nem tudott is még oly egyszerű az idők viharaival daczoló büszke emlékeket emelni mindenik nagyjának tiszteletére, mint más művelt nemzetek; de a hálás utókor legalább szívében nem marad adós a kegyelet adójával: szívében emel kegyelet-oltárt, éreznél maradandóbb emléket, melyen a bálatiszteleit áldozata ég, mint vesta-tűz, mely fölött a történet komoly szava muzsája örököl.

Ilyen emléket hagyott bátra Erődi Mihály. Kik a távolban olvassák e sorokat tán sokan fogják kérdezni: ki volt az az Erődi Mihály?

Egy futó csillag nemzeti- és egyházi életünk egén. Az 1863 ik év július hó 14-én lebonyolított. Lebonyolított még mielőtt az egész nemzetnek és egyháznak figyelmét magára vonnatta volna. A távolban csak az egyház és nevelés-ügy éber bajnokai vették észre ezen csillag ragyogását; de annál jobban ismerte őt a szép Három-Széken még a kis gyermek is; mert ő nem csak Ifyefalvának volt 12 év lefolyása alatt a szó teljes értelmében lelkipásztor, lelkiatyja, hanem egyházunk kivül is különösen az egész Háromszéken, ő volt a vallásosság, erkölcsiség, és valódi keresztényi műveltségnek, a népnevelés és nemzetiségünk szent ügyének egyik legbuzgóbb apostola. Ő megmutatá, milyen sokat lehet egy lelkes, ki bivatását igazán felfogta, ki kész fölvenni a Krisztus terhes, de gyönyörűséges ágját. Minden ideje, nemes szívének minden érzése, világos fejének minden gondolata, a közjó előmozdítására vala szentelve. A lefolyt viszontagságos évtized alatt, ha valami szépet, jót kelle nagy küzdelemmel létrehozni: Erődi M. mindenütt ott vala; most mint szerény közberecs közdeve a csata-sorban, majd mint bátor tapintatos vezér elől lobogtatva a szent igazság lobogóját; hitet öntve a kételkedőbe, lelkesedést a hideg közönyösökbe, bátorságot a csüggedőkbe. Tudta és érezte ő jól, hogy a lelkipásztori állomás nem asyllum, hova az élet anyagi gondjai elől menekülhetők; tudta és érezte ő jól, hogy a lelkipásztori hivatal, ha igazán be akarjuk tölteni, egy dicső önfeláldozási tér a haza, egyház, az emberiség szent ügyéért, Isten országa terjesztéséért. Mintha szüntelen lelke előtt lebegett volna a Megváltó apostolaihoz intézett ezen intésével: „A ki szereti atyját vagy anyját inkább, hogy nem engemet, nem méltó az én hozzám: és a ki szereti fiját vagy leányát, inkább hogy nem engemet, nem méltó az én hozzám. A ki megtartja az ő életét, elveszti azt; és a ki elveszti életét én értem, megtalálja azt.“ (Mát. X, 37—39)

Erődi Mihály inkább szerető a szent közügyeket, melyeknek Jézus Krisztus nevében apostolává rendeltetett, sem mint magát és kedves családját. Abban keresé az életet, ha a Krisztusért az igazságért feláldozza magát.

A nagy, a terhes munka alatt, a gyenge test kimerült összeroskadt, s a nagyra törő lélek oly ideje korán szebb hazába költözött. E szellem földi munkálkodása emlékéül nem kér büszke „oszlop“ érezből; „oszlop“ a többek közt a s. szentgyörgyi ref. iskola, melynek alapítói és első gondnokai közt ragyog az Erődi neve; ki éreznél maradandóbb emléket, kegyeletos hálás tiszteletet hagyott bátra az utódok szívében. Szent ereklje gyanánt örözlük mi ez emléket; oh de ez még nem elég:

Egy Erődihez méltó gyászoló özvegy; három kis vagyontalan árvával kesereg i Erődi Mihálynak, a hű férjnek, a jó édes apának elvesztését; ki ez életben Isten után gyámoluk és mindenök vala.

Erődi egyházunkért, nemzetünkért élt és halt; az ő árvái az egyház és nemzet, különösen a Rikán belüli egyházak és a háromszéki székelynép árvái. Őn magát becsüli meg az egyház és nemzet, ha a valódi édes apa halála után ezen árváknak hű gyámola lesz; saját jövőjéről gondoskodik a nemzet és egyház, ha így szerez biztosítékot az Erődihez hasonló apostoloknak nemes önfeláldozásuk esetére. Így dicsőít meg magat Athéne várososa az Aristides, édes nemzetünk a Garai, Vörösmarti, s más dicső emléktű férfiak árváinak fölkarolásában. Erődi pályafutása, tán nem volt oly fényes mint amazoké, de kisebb, szerényebb körben éppen olyan nagy vala ő is mint amazok, és éppen

ugy kiérdemelte, hogy árváit mi, az ő elhunytja után, a részvét karjaira emeljük s azoknak sorsukhoz illő neveltetéséről gondoskodjunk.

Az elhunyt néhány jó barátaink és jó akadémiai elhívására egyházkerületi r. zsinatunk mai napon elhatározá, hogy önkéntes adakozás útján Erődi minden tisztelőinek, a szent ügy minden igaz barátainak alkalmat nyújtson nemes részvétők tettelegesen nyilvánítására.

Felhívunk azért minden résztvevő nemes kedlű bonfit és honleányt, minden igaz keresztényt; de különösen titeket Háromszék lelkes fiai és leányai: ne maradjatok adósok a részvét adójával, tehetségtök szerint járuljatok azon alapítók gyarapításához, melyet „Erődi alapítvány“ czim alatt az Erődi három kis árvájának neveltetésére száradékozunk gyűjteni.

Felbírjuk különösen az elhunytak bivataltársait, lelkes atyáinkfiat emlékezzenek meg feledhetetlen barátjuk árváiról s emlékeztessék kegyes pátronusait és hiveket Idvezítőnk szavaira: „a mit cselekedtetek egygyel az én kicsiny atyámfiai közül én magammal cselekedtetek.“ (Mát. 25, 40.)

Teljesen bízva minden szent ügy iránti részvételben, atyafiságos tisztelettel kérjük ezen lapok t. szerkesztőjét is, szíveskedjék ezen felhívásunknak becses lapja hasábjain tét nyitani s a bozzá intézendő részvét adományokat elfogadni.

A „Kolozsvári Közlöny“ és „Prot. Egyházi- és Iskolai Lapok“ t. szerkesztőin kivül, mint gyűjtők, ígéretekben középpénzben és pénz értékű terményekben is a fennirt czélra szánt kegyes adományokat elfogadják a Rikán belüli négy ref. egyház kerületek nt. esperesei, a Rikán belüli ref. szent közönség főgondnoka kilyéni méltóságos Székely Gergely és t. Révay Lajos ifyefalvi ev. ref. lelkész atyáinkfiat. A gyűjtendő összeg összeg pedig a sepsi ev. ref. egyházkerület r. zsinata felügyelete és ellenőrködése alatt fog rendeltetése helyére fordíthatni.

Időszakonként és véglegesen is nem mulasztandjuk el a t. ev. közönségnek sáfárkodásunkról a fennevezett lapok hasábjain nyilvánosan számot adni.

A hivek részvéte, és Isten áldása kísérje jó szándékunkat!

Kelt a sepsi ev. ref. egyház kerületnek Sepsi-Szentgyörgyön, 1865 mart. 17-én tartott r. zsinata határozatából.

kilyéni Székely Gergely főgondnok.

Gödri Ferenc esperes.

Benedek Áron főjegyző.

Adakozás az erdélyi inségesek részére.

1) Az erdélyi inségesek részére e hó 17-kén városunkban a redout-teremben tartott táncszéklomból az összes bevétel 266 frt és egy arany, kiadás volt 136 frt, tisztajövedelem 130 s egy arany, a mely összeget ifj. gróf Bethlen János és tanár Haller Károly, mint a rendező bizottmány tagjai, az inségügyi bizottmányhoz beadták.

2) A k. fejevári káptalan az erdélyi szűkölködők részére 200 o. é. frtot küldött be az inségügyi bizottmányhoz.

3) Gyergyó-Szárhegy közönsége a közönség pénztárából 50 frtot, egyesei adakozásából 8 frtot, névszerint: Szabó Lajos lelkész 2 frt, Bartalics Ignác 1 frt, Csengő Lajos 1 frt, Miklósi Antal 1 forint, Vákár Jakab 1 frt, ifj. Olá Tamás 1 forint, Ferencz Márton 1 frt.

4) Abrudbányai törvényszék tagjai adakozásából, beküldve Boér elnök ur által, összesen 9 forint 50 kr.

5) Az erdővidéki olvasó-egylet által Baróton rendezett színelőadás tiszta jövedelmeképp báró Rauber Nándor ur beküldött 34 frt 43 kr.

6) Abrudbányáról Széles Dénes bányász ur az ottaniak szíves adakozásából beküldött 33 frtot.

Kül- és belföldi levelezés.

Aranyosszék, april 13.

Mióta az Aranyos folyó melletti havasi utvonai annyira elkészült, hogy azon szekérrel lehet járni, azóta gyakran fordul elő életveszély Várfalvánál a vizen át, minthogy még sem komp, sem álló hid nincs azon. Közelebből folyó hó 7-kén egy borzasztó jelenetnek voltunk tanúi, ugyanis egy torockói, Tordára menő szekér vassal és vas szerzőkkel megterhelten belefogott a gázlóba, hogy azon átjőjjön, azonban mély levén a víz és sebes, felfordította a szekeret, a melyben egy férfi és egy nő tilt. A derekon elszakadt szekeret jókora távolra forgatta a víz a nélkül, hogy az erayó alól a két szerencsétlen kitiñhetett volna. Végre az erayó is leszakadván, a nő kilábadt a vízből, a kit is egy várfalvi fiatal ember férfias bátorsággal életmentesen hozott ki. A férfit pedig, a ki a hullámok közül szüntelen integetett kinyújtott kezével segély után, csak a parion kísérték valamely bátoraltan bámészk. Sínfalvánál még megállapodni látszott a szerencsétlen az Aranyos közepén egy kis réven, a hol azon biztatásra: álljon talpra és vergődjék ki a tulpartra, mert nem mély a víz, azt felelte: nem lehet, nincs erőm, mert össze vagyok törve. S miután ezt kimondotta, mintegy álomkósan gyökentett, s ismét belefordulván a vízbe, többé nem volt látható. Ma — tehát hat nap mulva

— fogták ki Polyannál. A szekér részzeit is kifogdosták, a lovak is kigázoltak a szekér első részével, de a vasnemű aláfeneklődött. Ha már ezen havasi utvonat készen van annyira, hogy azon szekérrel járhatni, a legsietőbben építendő lenne egy álló hid az Aranyos vizére, hogy több ily életveszély ne forduljon elő. Ezt azonban — reméljük — a f. kir. kormányzék magas figyelmére méltatja. Mondják, hogy a napokban a tordai hídnál egy polgárnak igen becses két kanczáját és szekerét sűpörte le az ár, és Egerbegyen két ifju veszett ismét az Aranyos vizében. A martiusi bónak szomoronyomai maradtak bátra, mert az őszi vetésből a rozs majd mindenütt kiveszett miatta. r. l.

Különfélek.

— Báró Vay Béláné, született gróf Teleki Sofia, a jobban mindig előmenő borsodmegyeiek részéről 1,000 forintot o. é. küldött id. gróf Teleki Domokosnának, mint a kolozsvári „Nőgyelet“ elnökének az erdélyi inségesek közt leendő kiosztás végett, mely kiosztás végbementéről a tisztelt közönség később fog értesíteni.

— Fel vagyunk kérve a következő észrevételek közreadására: „A telekkönyv behozatala céljából szükségesnek látja a kolozsvári tisztelt nemes community, a bel- és külvárosi telkek fölmérését. Ám legyen szükséges; de e határozatát a t. community minden számítás nélkül elszette, nem vette számot, hogy sokaknak azon öle a belvárosban 1 krajczárjával, és a külvárosba 1/2 krajczárjával való kifizetése mennyi könyhullatásába kerülhet, de talán még a nemes város hátránya is, mert a város a mérnököt azért fizeti, hogy a városnak szolgáljon, de engedelmet kérve, ha ezen felmérés, talán nem a tisztelt város mérnökének kötelessége, azon esetben egy kis hirdetés után árlejtés mellett kellett volna a nép javára atyai gondoskodással eszközölni a felmérést. A mostani számítás szerint a városnak hat héten át bevégezhető felmérése több ezer forintba kerül, holott e költség annyival kikerülhetőbb, mert már hitelesen többször felmértet városunk. Sok szegény gazda egy pár fazék tejjel táplálja a házat, abból fizeti az adóját, és ezért a kis felmérésért, minden hold földje után a belvárosban fizessen 16 forintot o. é., a külvárosban pedig 1 hold után fizessen 8 o. é. frt? és éppen most, a midőn a pénzüke oly nagy, hogy a mezőségen, sőt a szomszédos Monostor helységben is a földnek holdját 16—18 frtért örökre megvásárolhatni. Egyébiránt az állodalmak, intézetek, s más testületek árcsökkenés útján intézik el az ily teendőket, s a community is tehetné azt, annyival inkább most, midőn Erdély inséggel küzd, s ennek súlyát Kolozsvár is érzi. Kolozsvárt martius 13 kán 1865. Hutter József.

* Közelebből tartott redouti bál ha nem is dicsekedhetett nagy közönséggel, de a jelen voltak annál kényelmesebb s fesztelenebbül mulathattak. A bál házi asszonya, mint említettük már, a köztisztelőben álló gr. Teleki Domokosné volt. A rendezők kimutatását lapunk legközelebbi száma hozza.

— A lapunkban is említett japáni selyemhernyótojásokról írja az „E. Hetilap“: A kir. fő-kormányzék, azon ötletből, hogy a francia és olasz eredetű meg európaszerte megromlott és a selyemhernyótojás fajai közt a japáni legegészségesebbnek constátáltatott, az irt bajon segítő 600 forintot küldött erdélyi alkorlátnak, b. Reichenstein ő excájához, oly kéréssel, hogy ez összesen az erdélyi selymentenyésztés emelésére szükséges 112 lat japáni magot beszerezni méltóztatnék. Ő excája a kérés gyors teljesítése körül oly hazafias buzgalmat fejtett ki, miszerint a kir. fő-kormányzék ez iránti köszönetét — mint halljuk — külön iratban nyilatott. A kir. fő-kormányzék a mondott 112 lathól az országos gazdasági egylethez 80 latot, a szász gazdasági egylethez 32 latot küldött oly utasítással, hogy a 80 lat következőképp osztassék el: Kolozsvár 25, Zsibó és környéke 12, Szamos-Ujvár 15, Enyed és környéke 8, Kőkös 5, Banitza 5, Gyergyó 10, egyebütt szükségletre 10; a 32 lat meg következőleg: Segesvár és környéke 12, Brassó 10, Szeben 10. A részeltetendők jövő ősszel kötelesek a szaporodó magból annyit visszatéríteni, a mennyit most kaptak, a végre, hogy a kir. fő-kormányzék az illetén képeni kiosztást az idén nem részestültek közt jövőben is folytathassa. Egyszersmind a kir. fő-kormányzék Thierry Vilmos ismeretes selymészt az újabb kezelés betanulása végett a külföldi nevezetesebb selymészteti üzletekhez küldötte, honnan ő meg e hó végével megérkezvén, szerzett ismeretait az illetők hasznukra fordíthatják.

* Tordáról írják, hogy a nőgyelet az évenként megtartani szokott május 1-sői bálra az idén is készül, mely sorsjegyekkel lesz összekötve. A jövedelem a szűkölködők és az egylet könyvtára javára fog fordíthatni.

* Megjelent és beküldetett szerkesztőségünk helybeli főegyházi káplán ifj. Simon Endrének nagypénteken a helybeli plebáni templomban tartott „Egyházi beszéd“-e.

* „Herm. Ztg.“ jelenti: Mint halljuk, császár ő Felsejé vetőmag vásárlása végett a szükségét szenvedő erdélyiek számára az erdélyi kormányzék elnöke gr. Cranneville által 80,000 frtnyi

hitel megnyitását legkegyelmesebben engedélyezni méltóztatott.

— Marosszékről Ny.-Szeredából, a hol, mint említettük, olvasókör alakult a következő érdekes közlést vesszük: Alig villant meg egy Ny.-Szeredába állítandó olvasó kör eszméje, a vidéki részvét odavitt, hogy valószínűleg csak a felsőbb engedélyre vár. Ennél ürvendesebb jelenet az, hogy az alapszabályok megkésztésével foglalkozó vidéki értelmiséget Ny.-Szereda székely földész lakosai egy ajánlattal lepték meg, mely szerint a csak pár évvel ez előtt épült csinos épületjét a községnak, s azon felül 930 forintól szóló kötelezvényt, oly kéressel ajánlának fel, hogy a vidéki értelmiség velek kezdet fogva, törekedjék egy oly alapot állítani, mely egy Ny.-Szeredába felállítandó iskolának megfelelő legyen, s egyszersmind nyilváníták, hogy ők egyénileg is kívánják áldozatukat meghozni e célra, s éppen ez alkalommal postamester Vass Zsigmond ur ajánlá életéig 200 ft^{5/100} kamatját. A jelen volt vidékiek ezen korszerű ajánlatnak üdvös voltát felfogva, hat tagot jelöltek ki, a kik a Ny.-Szeredából választott hat taggal egyet-értve e cél elérésére működjenek. A kijelölt 12 személyből álló bizottság mult hó 28-dikán Ny.-Szeredába összejött, 1) kijelölte azon forrásokat, melyekből a cél kivételére segélyt remélt. 2) Intézkedett azon lépések megtétele felől, melyek a cél kivételére nézve szükségesek. Minő előmenetellel fog ez ügy haladni, arról időnkint értesítendem az olvasó közönséget. Egy ügybarát.

* Mult hó 31 én hozott Lembergbe katonai kísérettel Kobilanszky kath. lelkész Pujla helységéből, a stryji kerületben, s a cs. k. katonai törvényszéknek adatott át. Két pujlai paraszt feladása következtében fogták el, mely szerint Kobilanszky a templomban tartott prédikációja alkalmával a népet jogszerű urai elleni hűtlenségre és a schisma felvételére akarta csábítani. A lelkész 61 éves. A vád felségárulás; a haditörvényszék visszautasítja azon kérelmét, hogy magát szabad lábon védelmezhesse.

* Mint a „Hortobágy“ jelenti: a debreceni állandó színház igazgatói állomását, hat pályázó közül Reszler István nyerte meg. A javára biztosított előnyök — mint értesül: — ingyen színház, ingyen világítás és hatvan öl fa, ingyen beszállítva.

* Nem szabad Schmerlinget utánozni. Mint a „B. H.“ írja: Ascher a bécsi Carl-színház tagja rendőrségre felelt a vonatokról, mivel a „Haus Robrman“ című vígjátékban Schmerling államminis-tert utánozta maszkírozás, mozdulatok stb. által, s e hasonlatot a harmadik fölvonásban még inkább kiemelte azáltal, hogy az osztrák hivatalnokai egyenruhához egészen hasonló costume-ben jelent meg és a darabnak politikai színezetet adott. Ascher ur ugyan igyekezett azt bizonyítani, hogy neki nem volt szándéka Schmerling ministert utánozni s a darabnak politikai értelmezést adni, arra is hivatkozott, hogy az egyenruha, melyben megjelent, színére nézve különbözik az osztrák hivatalnokai egyenruhától; de mehetségei nem fogadtattak el, s nyolcz napi fogságra ítéltetett.

* A porta elhatározta, hogy Said basa, jelenlegi aleppoi katonai parancsnok vezérlete alatt, 15,000 embernyi expedíciót küld ki, hogy az Anti-Taurus hegyi nép törzsét meghódítsa. E hadvállalat első csapatosztálya Alexandretteben már hajóra szállt.

* Peruban forradalom tört ki. Az arequipai főnök kinyilatkoztatta, hogy Pezet tkb a Spanyolországgal kötött szerződés következtében megszünt az állam feje lenni. Ylo, Arica, Moquequa, Tacna, városok a mozgalomhoz csatlakoztak.

* A mexicói kormány már több európai udvaroknál levő követét visszahívta. Legújabbban Murphy, a bécsi követ lön visszahívta. E meglepő intézkedést részint a mexicói kormány az egyházi kérdésben elfoglalt álláspontjából magyarázzák ki, részint a miramari családi szerződés ügyével hozza kapcsolatban. Murphy urnak jelesen rég meg lett volna hagyva, hogy e családi szerződés ellen Miksa császár részéről tiltakozási okmányt adjon át az osztrák külügyminis-ternek, de Mensdorff gróf határozottan kijelenté, hogy ezen lépés után azonnal ki fogják adni a mexicói követnek útlevelét.

(Nyilvános közönet.) A vallásfelekezetségen felülemelkedett gróf Haller Klára 6 nmlaga korán elhunyt szépművészi Miklós fia emlékére szegény egyházunkat egypár sajátkezűleg készített, és a maga nemében remek nrasztalára való keszkenővel megajándékozni méltóztatott. Miért is fogadja nagylelkű grófné! vallásom és egyházam nevében hálás köszönetemet ezen szavakban: felejtethetetlen gyermeke feletti mély fájdalomt enyhítse és kárpótolja a gondviselés elő gyermekeiben.

Erzsébethváros, ápril 19. 1865.

Boér Elek, ev. ref. pap.

(Nyilatkozat.) Az „Erdélyi Hetilap“ ba „Bekecsalji székely“ aláírása alatt a mult hóban megjelent a marosszéki birtokosok közös havasát, s annak kezelő választmányát nem legkedvezőbben érintő cikket felől azon hír terjedett el, mintha az érintett cikket én küldöttem volna az említett lapnak. Ezennel kinyilatkoztatom, hogy én a nevezett „Heti lapba“ soha semmi nemű cikket nem küldöttem, s küldeni sem fogok, ugy azt is kijelentem, hogy én csak olyan közlést teszek, a melynek aláírni saját nevemet nincs okom elmulasztani, kérem hát az ily hírközléseket, hogy ha az emli-

tett cikkből valami érdemet hisznek, az íróra báromolai, azt, ha a valódi tulajdonost föl nem fedeztehek tartásuk meg magoknak, mert én ahoz semmi igényt nem tartatok. Torbászó apr. 15. 1865.

Berezki Sándor.

Politikai hírek.

Franciaország. Páris, apr. 15. számos aláírással ellátott petíció nyújtatott be a senatushoz, mely az államrendet veszélyeztető „jezsuiták“ kiutasítását kéri, a közérköleség és közbiztonság érdekében, — miután a szt atyák nem csak örökségeket halásznak s ártalmas tanokat hirdetnek, de az alkotmány ellenségei képpen lépnek fel mindenütt.

A francia sergek már is odahagyták Viterbot, állítólag mert a lakosság nem rokonszenvez velők. Beszlik, hogy ha valami rendetlenség adná elő magát, az olasz csapatok sietni fognak a pápai tekintély fenntartására megszállani Viterbot. Ily módon több határszéli város megszállása várható. Az olasz csapatok már is vadászatot tartanak a brigantikra, a római területen.

Páris, apr. 17. A mai „Moniteur“ szerint a császár a feliratot átnyújtó kiáltványnak következő választott:

Köszönetet mond azon szilárdságért, melyet az állambatalmak egyensúlyát fentartó alapörvények védelmében tanúsítottak. Az ország köszönetet viseltetik érte. A jelen kormány alatt ennek élete kifejlődik; látja, hogy a közigazgatási nehézségek mindinkább tűnődnek, hogy a haladás biztosítva, s a biztonság garantírozva van. A választási mozgalomban, a szószerk viszhangjában, s a sajtóban érzi az ország, hogy szabad. Távol attól, hogy a fát megdönteni akarnák, mely ily jó gyümölcsöt terem, a munkás tömeg, a vagyonos osztályok, s azok, kik emlékeznek, hallanak s olvasnak, inkább tartanak a szabadság, mint a hatalom visszaéléseitől.

„Folytassák önök az egyén erkölcsi s anyagi javítására célzó munkálataikat; szélesítsék a község s megyék hatáskörét, a nélkül, hogy mindent átváltoztatnának. Hordjunk mindennap új követ az épülethez. Ennek alapja széles, s nem emelkedhetik túlságos magasságra.“

Richmond bevételre roppant hatást tett Párisban. Azt állítják, hogy Drouyn de Lhouns új utasításokat küldött a washingtoni francia követnek. Menthonon felszólítatják, hogy kövesse a kijelölt eszélyes politikát, s tartózkodjék minden oly lépéstől, mely az egyesült államok kormányát eltávolíthatná a non interventio rendszerétől, mely győzelmének következménye látszik lenni. Algiri lapok a császár elfogadására tett előkészületekről szólnak. A császár Orauban fog kikötni, meglátogatandja Algirt és Philippevill-t, s aztán Abd-el-Kader kíséretében Constantine tartományt fogja beutazni. A szakács, kinek kötelessége volt minden a császár elé tett ételt megízlelni, rögtön meghalt.

Olaszország. A „Sürgöny“ nek írja Turinből: „Tegnap érkeztem vissza a Monte-Cenisio (hegy) átfutásra tethelyéről, melyen már 5 év óta több mint 2000 munkás dolgozik és melyre már több millió frank költetett; ez a vasútvonal, mely Olaszországot Franciaországgal összekötöndi, a legnagyobb érdekekkel bír a két országra, kereskedési és politikai szempontból. — Miután mintegy 20 perezig egy mozdony a legnagyobb sötétségben előrevent bennünket, egyszerre mintha egy tündérvárban találtuk volna magunkat; nagy gázvilágítás mellett négy gözgép több száz munkás segítségével a kövek törésével és elmozdításával foglalkozott, mások a kocsikra hányták, s ismét mások boltozatokat építettek; leírhatlan azon benyomás, melyet a kíváncsi látogató lelkére ezen látvány gyakorolt; több ezer ölynire a hegy gyomrában, a roppant készülétek, gépek és a nagy robaj, mely ott zárt helyen megkettőztetik, az igazgatók és a gépek fűtőlése, szóval az egész rendkívüli. A munka felügyelésével megbízott mérnökök állítása szerint egy év múlva már megnyitathatják ezen új vonal a közhasználatra; eddigelő 2400 öl hosszúságra van kifarva az Olaszország felőli oldalról, a francia részről körülbelül épp annyit lehet számítani; az egész alagut hossza mintegy 5000 öle számítatik, mely a világon még eddig a leghosszabb leand; a hegy legmagasabb csúcsa 7000 láb; az alagut közepén egy kis állomás fog építtetni távirat bivatallal és az egész alagut hossza gázvilágítást nyerend; a turin-párisi utazást 10 órával rövidítend meg, mert míg eddig Turinból 42 órára keresztül Susánál bérkocsiba ülve rettenő hegyláncokat kellett egy éjen és egy félnapon át mászkálni: ezután 32 óra alatt legkegyelmesebben Párisba érkezendik az utazó.“

A távirat egy nagyobb szerű összeköttetésről értesít a francia és a brigansok között, mely római területen ment végbe; 40 brigans fogatott volna el; több halott van mindkét részből.

A pápai kormány toborzási hivatalokat állított fel, melyekben 6 évi szolgálatra 50 scudi felpénz fizetetik, még pedig fele részben mindjárt, fele részben pedig a szolgálati idő letelte után. A campagnai és a latiumi városokbeli ifjak, a jelentékeny felpénz által vonzatra seregeseen jelentik magokat. A szándék az, hogy a külföld igénybe vétele nélkül 4—5000 főnyi sereg befűldiekből

kerüljön ki. A Farnese palotában nagyon kedvezően benyomást szült Mira megszökése, a ki a bourbon-bizottmány lelke volt, és sok titok birtokában van. Ugyanott több komoly tanácskozmány tartatott, melyek azonban az ugynevezett constitucionális és absolutistikus pártok egyenlensége miatt nem vezettek eredményre.

Németország. A porosz bekebelezési vágyak mind inkább kibontakoznak a közös birtoklás laplebből, s legelőbb is egy erős porosz tengeri hatalom megalapítására látszanak irányulni. Már a többi európai hatalmak is szemügyre kezdik venni Bismark tevékenységét. A „Con. Öst. Ztg.“ erre vonatkozólag így ír egyik közlebbi számában: „Köszönet azon politikának, melyet Poroszország a hercegségek kérdésében követ; a külföld is kezd eddig tartózkodó állásából kilépni. Már is jelentik, miszerint Franciaország s Anglia az 1852-ki londoni szerződés négy nem-német aláíróinak az Elbe-hercegségek kérdésében közös eljárás végett egyetértést czélba vették. E szerint a hercegségek kérdésének európaivá válása küszöbön állna.“ Berlinben már kezdik átlátni, mikép a bécsi kabinet nem igen fog oly nagy engedékenységet tanúsítani, a mint kezdetben hitték, és azon alternatívára estek, hogy vagy felhagyjanak az eredeti tervvel, vagy új szövetségtárs támogatása által erősítsék magukat: ugy látszik, hogy Bismark ez utóbira fogja magát elhatározni. — Az új szövetségtárs senki más, mint maga a porosz közvélemény.

Altona, apr. 18. Zedlitz, porosz biztos egy apr. 3-ról kelt iratban közlé az országhoz, hogy a kelettengeri porosz tengerészeti állomás Danzigből Kielbe fog áthelyeztetni; hogy az illető helyiségek Friedrichsort- és Holtenuanban e végből kiűritendők lesznek. A biztos megkeresi az országhoz, hogy ez ügyben segédkezék. — Az országhoz, hogy a tengerészeti hatóság kívánalmait lehetőleg teljesítse; szükség esetében Schleswigbe jelentést tegyen. Az északi tengeri osztrák hajóhad rendeletet vett, hogy magát készen tartsa, esetőleg osztrák hajók fognának a kieli kikötőben állomást foglalni.

Berlin, ápril 17. Augustenburg herceg, (Frigyes hg atya) Berlinbe érkezett és Schleswig-Holsteinba szándékozik menni, s újonnan kijavított nierstedti kastélyába költözik. Kronstadtól jött levelek jelentik, hogy parancs érkezett a hajóhad gyorsabb felszerelésére, a mi különben csak a júliusi gyakorlatok idejére történt volna. Sebastopol, Smertsch, Petropawlowsk és Krenul fregatok, már e héten megkezdik kirándulásaikat a balti tengerre.

Spanyolország. A „Wiener Abendpost“ írja a spanyol viszonyokról: „Az eddigi események csak első jelei azon mozgalomnak, a mely nem csak a fővárosban, hanem az országban még nagyobb mérvben von erőt, és melynek következményei még most be sem láthatók. Ugy tetszik, hogy az alkotmányos és bensőleg biztosított állapotok utjába ismét komoly akadályok késztülnek görödlőni.

Amerika. New-Yorkból. Az északiak apr. 3-diki fényes győzelmét megelőző hadmozdulatokról részletes tudósításaink érkeznek. Grant seregének általános mozdulata szerdán kezdetet meg, a gyalogság Hoteher s River felé, és Sheridan a déli vasut elvágása végett nyomulván elő. Másrésztől Thomas dél-nyugat felől Lynchburg felé nyomul elő. Az unionistáknak Mobili elleni mozdulata mart. 18-án kezdődött. A legutóbbi napokban elterjedt béke-hírek nem valósultak. Grant serege s a confederáltak közt csatát vártak. Csütörtökön ágyúzás hallatszott, azonban azt hiszik, hogy a hadműveletek az eső által félbeszakasztattak. Sherman serege még nyugszik. Azt hiszik, hogy Sherman Weldon felé fog indulni. Mobilielő érkezett sürgönyök szerint, a 21-kén Navy-Core közelében kiszállott unionista dandár először a confederált haderőnek egy részét 4 mérföldnyire ellé, azonban a confederáltak erősbítéseket nyervén, az unionisták veszteség nélkül visszavonultak. Mobile, mint mondják, 6 hónapra ostromra van ellátva készletekkel. Az angol és spanyol követek Sevardot elkísérték City-Pointba.

Lee serege a csata előtt 80,000 emberre ment, az ápril 3-diki győzelem által felét veszté e seregnek halottak, sebesültek és foglyokban. Valószínű, hogy ismét csatára kényszerítetik, a mely sergét egészen szét fogja szórni. Komoly ellenállás a déliek részéről alig képzelhető, legelőbb apró csatározásokat folytathatnak a Délt megszálló északi sereg ellen.

New-York, ápril 5. Richmond egy borzasztó, véres, három napig tartott harez után elesett. Grant balszárnya a Claiborn-Channeen a South Lide-vasut felé nyomult elő. Lee itt majdnem egész hadseregét összpontosítá, hogy Grant előrenyomulását megakadályozza. A harez ápril 1-sején kezdődött s 3 kán végződött. Grant Leet egyik erődített állásból a másikba vetette, s harmadnapra teljes veresége eszközlített, mely Lee-re nézve 40,000 embernyi általános veszteséggel végződött.

Meade tábornok centruma, mig a harez Leevel hevesen folyt, Petersburg ellen rohamot intézett, s azt már akkor be is vette, mig Grant Leevel véres tusában volt. A James folyam-mel-leki csapatok s a Farragut és Porter alatti flották a James folyón fűlfélle Richmond felé törekedtek, Darling erődöt őrségével együtt elfoglalták, s az

egyesültek páncélos hajóit ellézték, melyek közül többnek feneke átfuratott. A többiek Semmes által légbe röptettek, ki is erre futásnak eredt.

Lee hadserege maradványával, mely mintegy 20,000 emberből áll, megkísérli Lynchburg felé visszavonulni, s hibeőleg meg fogja kísérteni, hogy Észak-Karolinába Danville felé menekülhessen, hogy ha lehet, Johnston-nal egyesülhessen. Thomas és Sheridan lovasságának feladata, őt ebben bátraltatni. Grant tábornok szorosan Lee háta mögött van s bizonynyal várható, hogy Lee hadseregéből egy embert sem fog megmenteni.

A szövetségi hadsereg vesztesége 7—8000 ember halottak és sebesültekben. Lee vesztesége oly colossalis természetű, hogy alig lehet annak nagyságát még most meghatározni. Egy bizonyos, hogy vesztesége egyedül halottak- és sebesültekben legkevesebb 15,000 főre rug s 25,000-re foglyokban. A pusztítás s rombolás a harezmezőn leírhatatlan. Mindkét rész oly elkeseredetten s kitartólag harczolt, melyet toll le nem írhat. Grant hadvezéri tehetsége s a szövetségi hadsereg bátorsága tették a kitörést. Lee csapatai leginkább sáncok és futóárkok által fedeztettek. A szövetségi csapatok szuronysegezve rohantak rájuk.

Jefferson Dawis és kormánya Lynchburgba menekült. Elfogatásukat reménylik.

Sherman tábornok Lee veresége után azonnal Saleigh felé nyomult elő, hogy Johnstonot megtámadja. Utóbbinak legyőzése a háboru végét képezeni.

Richmondban és Petersburgban nagy hadikészlet zsákmányoltatott. A harczterén s a nevezett városokban zsákmányolt ágyuk száma 200-nál nem kevesebb.

Ápril 14-kén Anderson tábornok által nagy ünnepélyességgel ugyanazon csillagos zászló fog Sünter-erődre ismét kitűztetni, mely négy évvel ezelőtt, ápril 14 kén ezen tiszt által levéteztet, hogy az erődöt a rebeliseknek átadja.

Az ellenforradalmak minden déli államban végtelen dimenziokat vesznek. Nehány hét alatt a Dél teljesen le fog győzteni.

Ujabb. Madrid, apr. 10. Tegnap és ma jelentékeny zavargások fordultak elő, a fűtölés és piszögés közt lehete hallani e kiáltásokat is: Le a ministeriummal! Halál Narvaeznek! Eljen Prim! A katonai erő ki-méletlenül beavatkozott, lovasság, gyalogság tüzelt a fegyvertelen tömegre; több halott és 73 sebesült van a nép részén, kik közt nők és gyermekek is. Egy éji zene, melyet a tanuló ifjuság akart az elmozdított szabad-elvű egyetemi rector tiszteletére adni, a karhatalom által lön megakadályozva s így támadt e tüntetés, melyből a kormány kevés eszélylyel véres drámát csinált. Mintegy 100 egyén befogatott. A rendőrség is varsói durvasággal járt el, s állítólag még nagyobb szerencsétlenség lett azáltal elkerülve, hogy midőn egy tiszt éppen egy sűrű embertömegre akart tüzelteni, egy pap rohant a katonák és polgárok közé, s hathatós szavaival megakadályozta a fegyverek elsütését.

— Madrid, ápril 12. A béke már helyre van állítva, s ma este csak jelentéktelen csoportosulás fordult elő, melyet egy egyes egyén kiáltozása és elfogatása idézett elő. A kormány terjedelmes biztossági rendszabályokhoz nyult, és Madridban és Madrid körül 40,000 ember van összpontosítva.

— Milano, ápril 18. Vegezzi követnek néhány nap előtt jelentett római utja valósul. Elindulása előtt kihallgattatáson volt a királlyal. Az utazás célját hie szerint a pápai adósság képezné, melynek Olaszország által történendő részbeni átvételét, a septemberi egyesség köti ki.

— Newyork, ápril 8. Sheridan egyre üldözi Leet. Burkesville mellett megverte; Sheridan azt hitte, hogy Lee capitulálni fog. Sherman folytatta hadutját; ápril 1-én Mobile megtámadtatott. A „Newyork-Herald“ jelenti, hogy Campbell békealkudozást kezdett Lincolnnal.

— Berlin, ápril 18. Ma ment itt végbe a mult évben végbevitt hadítettek megörökítésére állítandó nemzeti emlék alapjának ünnepélyes letétele. A király tizenkét óra után ment, az ünnepélyesen feldíszített hársfasorok alatt, a nagyszámu közönség éljenzései kíséretében a király térre. A király közeledtekor a csapatok tisztelegtek.

Thielen tábori prépost tartotta a felavató beszédet. A király a kalapácsütéseket e szavakkal kísérte: „Az eseményeknek emlékül, az élőknek elismerésül, a jövőnd nemzedékeknek buzdításul.“ Az alapköben elrejtett okmányban kiváló elismeréssel említtetik az osztrák szövetség, melyet a tábori prépost is kiemelt beszédében, mint a mely „egyedül biztosíthatja az erős és egységes Németországot.“ Katonai előléptetések várhatók.

Nyilto. sz. Sebestyén Áron urnak. A kérdéses pénzösszeg illetékes helyére beérkezett.

T. és telelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

